

memo aan de gemeenteraad

aan de gemeenteraad
onderwerp Werksessie Commissie Samenleving - sociale basis en samenhang geïndiceerde zorg

van het college van burgemeester en wethouders
datum 12 maart 2024
dossiernummer 8041

memo

Doel

Tijdens een beeldvormende vergadering op 20 maart 2024 wil de Commissie Samenleving graag stilstaan bij de volgende vragen:

- Hoe ziet het voorliggend veld eruit? Wat gaat nu goed, wat moet beter, hoe verloopt de samenhang met de inkoop/geïndiceerde zorg?
- Welke stappen worden genomen om de huidige (voorliggende) middelen juist en effectief in te zetten en zo een bijdrage te leveren aan de opgave om de kosten in de jeugdzorg en Wmo terug te dringen? Welke rol speelt het Sociaal Team hierin?

Met deze memo wil het college de Commissie Samenleving, voorafgaand aan de beeldvormende vergadering van 20 maart 2024, informeren met een situatieschets van de huidige stand van zaken in het voorliggend veld. Daarbij wordt uitleg gegeven over de huidige sturing en ondersteuning op dat voorliggende veld vanuit de ambtelijke organisatie.

Gezien het verzoek van de raad om in de beeldvormende vergadering aandacht te besteden aan de samenhang tussen het voorliggend veld en de ingekochte zorg, is ervoor gekozen om ook in te gaan op de Data-analyse jeugdzorg 2019-2022'. De analyse geeft onder andere inzicht in het belang van een stevige sociale basis en het investeren hierin. Via het raadsmemo 'Werksessie Commissie Samenleving – Geïndiceerde zorg en samenhang sociale basis' wordt de raad geïnformeerd over de inzichten uit de 'Data-analyse jeugdzorg 2019-2022' en de conclusie en vervolgstappen.

1. Inleiding

In het Bestuursakkoord 'Geef Gouda door! 2022-2026' is de ambitie verwoord om als Gouda een inclusieve en sociale stad te zijn en daarnaast de zorg en ondersteuning betaalbaar en beschikbaar te houden voor de inwoners die dat nodig hebben. Voor het realiseren van deze ambitie zetten we onder meer in op preventie in het voorliggend veld, ofwel het versterken van de sociale basis. De wens om de sociale basis (waar nodig en mogelijk) te versterken is ook verwoord in de nota Sociaal Domein van Gouda en opnieuw in het Plan van Aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Het is ook een belangrijk element in de Hervormingsagenda Jeugd die in 2023 door het Rijk, VNG en andere partners werd vastgesteld.

2. Aanvullende informatie

Doelstelling en definitie sociale basis

Met de sociale basis bedoelen we de vrij toegankelijke formele en informele activiteiten en voorzieningen gericht op het elkaar ontmoeten en ondersteunen, ontplooiën en ontspannen zodat mensen kunnen samenleven en meedoen. Onderdeel daarvan is ook de pedagogische basis, alles wat bijdraagt aan het opgroeien, het opvoeden en de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Met een sterke sociale basis willen we denken vanuit het gewone, kansrijke leven, waar voorspoed en tegenslag bij hoort en waar mensen hun eigen en elkaars talenten, kwaliteiten en mogelijkheden kunnen ontdekken, versterken en benutten.

Het doel van het versterken van de sociale basis is dat inwoners voldoende steun in hun directe omgeving ervaren, zodat geen gebruik gemaakt hoeft te worden van geïndiceerde hulp en het gewone leven door kan gaan. Daarnaast draagt een sterke sociale basis bij aan gemeenschappen waarin bewoners goed met elkaar kunnen samenleven en elkaar ondersteunen. Een aangename leefomgeving, bloeiende bewonersinitiatieven, en een dynamisch verenigingsleven spelen daarbij een belangrijke rol.

Situatieschets Gouda

De sociale basis is het fundament van ons stelsel voor meedoen, ondersteuning en zorg. In Gouda streven we naar een sociale basis die gedragen wordt door betrokken inwoners en goede beschikbaarheid en kwaliteit van welzijnsvoorzieningen en vrij toegankelijke voorzieningen voor (jeugd)hulp. Heel veel activiteiten die we als gemeente ondersteunen (of zelf organiseren) dragen al bij aan het versterken van de sociale basis.

Als we deze activiteiten onder de loep nemen op wijkniveau betreft dit laagdrempelig en vrij toegankelijk basisaanbod voor iedere inwoner, zoals kinderopvang, onderwijs, collectief en preventief aanbod voor de jeugd (bijvoorbeeld jeugdgezondheidszorg), ontmoetingscentra en huisartsen. Daarnaast wordt er extra ondersteuning geboden in het voorliggende veld aan inwoners die dat nodig hebben om het gewone leven door te gaan. Voor deze inzet is geen indicatie nodig en deze wordt geboden vanuit de visie van zelfredzaamheid en samenredzaamheid. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan passend onderwijs, opvoedondersteuning en ondersteuning van het Sociaal Team op verschillende leefgebieden. Daarbij is het van belang aan te sluiten bij iedere inwoner van Gouda. Daarom is er binnen de sociale basis extra aandacht voor thema's als laaggeletterdheid, onderwijskansen en inclusie.

Programma's zoals het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), Nationaal Programma Onderwijs (NPO), Sturen op zorg voor nu en straks en Buurt aan Zet geven een impuls aan de invulling van de sociale basis in Gouda. Zo bieden de extra financiële middelen vanuit het GALA (t/m 2026) kansen om extra inzet te plegen, bijvoorbeeld met de inzet van het sociaal team bij de huisartsen (Welzijn op recept) en het plan 'mentale gezondheid'. Vanuit het Programma sturen op zorg voor nu en straks heeft de gemeente afgelopen jaren diverse maatregelen binnen de sociale basis uitgevoerd om de doelstellingen vanuit het bestuursakkoord (één op acht en stabilisatie kosten) te realiseren. Ten slotte is Buurt aan Zet een voorbeeld van het versterken van de sociale basis op buurtniveau waarbij het eigenaarschap van de bewoners van de buurt Oud Achterwillens wordt vergroot zodat de leefsituatie van bewoners in brede zin (ruimtelijk, sociaal en veiligheid/leefbaarheid) verbetert.

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de voorgenomen concrete activiteiten in de jaren 2024 en 2025. Voor de voorgenomen activiteiten in 2025 maakt het college nog een integrale afweging die aan de raad wordt voorgelegd via de kadernota 2025.

Ambtelijke sturing en ondersteuning

De gemeente is voortdurend in gesprek met de partners die werkzaam zijn binnen de sociale basis in Gouda. Het versterken van de sociale basis voor alle inwoners van Gouda (0 tot 100+ jaar) vergt

inzet vanuit vele partners die allen hun eigen expertise en doelgroep hebben. Ook varieert de inzet van collectief naar individueel en van preventie naar maatwerk. In het activiteitenoverzicht in bijlage 1 zijn vele van deze partners terug te vinden. Ook is in december 2021 op levensdomeinen het voorliggende veld in kaart gebracht (zie bijlage 2). Hoewel dit overzicht verouderd en niet volledig is geeft het wel inzicht in de diverse partners in de sociale basis.

De gemeente heeft subsidierelaties met deze partners en financiert dus lokaal hun inzet in Gouda. Door middel van beleidsdoelstellingen en subsidieafspraken wordt er, vanuit partnerschap, (aan)gestuurd. De korte lijnen tussen de uitvoerende afdelingen van de gemeente, de beleidsafdelingen en de subsidiepartners in de stad zijn daarbij van groot belang. Bij het maken van deze beleidsdoelstellingen en subsidieafspraken nemen we daarom de signalen uit de uitvoering mee. Daarnaast wordt er domeinoverstijgend en integraal samengewerkt rondom verschillende thema's, programma's en subsidieaccounts.

De huidige inzet in het versterken van de sociale basis zal geborgd moeten worden met een duurzame preventieaanpak waarmee we ook in de toekomst blijvend en tijdig kunnen acteren op maatschappelijke trends en ontwikkelingen. In 2024 maken we een integraal plan voor duurzame en effectieve ondersteuning in de sociale basis op langere termijn. De eerste contouren van het plan zullen toegelicht worden in de beeldvormende vergadering voor de commissie samenleving op 20 maart 2024.

Bijlage 1 – Voorgenomen activiteiten versterken sociale basis 2024-2025

Voor de voorgenomen activiteiten in 2025 maakt het college nog een integrale afweging die aan de raad wordt voorgelegd via de kadernota 2025.

a. Participatie in de buurt	
Doel	Bieden van ontmoetingsplekken voor vitale en kwetsbare inwoners van Gouda om elkaar te ontmoeten, tot steun te zijn sociaal isolement te voorkomen of te bestrijden en/of om de dagelijkse zorg van de mantelzorg te verlichten.
Dit doen we al	We verstrekken subsidie op basis van de <i>Regeling Participatie in de Buurt</i> voor activiteiten die bijdragen aan bovenstaande doelstelling. We realiseren daarmee laagdrempelige ontmoetingsplekken zoals huiskamers van de wijk, buurtservicecentra en 'huizen in de buurt'.
Dit zijn onze partners	Kwadraad, de Klup, Gemiva, Kwintes, Inloophuis Domino, De Kade, De Speelwinkel, Leger des Heils, Zorgpartners, 't Govertje, Palet Welzijn
Versterking in 2024 - 2025	Verbeteren van de mogelijkheden voor inwoners om elkaar laagdrempelig te ontmoeten, zich te ontplooien, te ontspannen en elkaar te helpen. Met ingang van 2024 is meer budget beschikbaar gesteld aan de bestaande ontmoetingsplekken voor de inzet van meer professionele ondersteuning, betere begeleiding van vrijwilligers, meer ruimte voor activiteiten en promotie van de ontmoetingsplekken.

b. Sociale netwerken en laagdrempelige hulp	
Doel	Een inclusieve gemeente waarin iedereen mee kan doen door uit te gaan van eigen mogelijkheden en normalisering en waarin mensen op elkaar terug kunnen vallen.

Dit doen we al	• Ondersteunen van preventief en voorliggend aanbod (informatieverstrekking, scholing, advies, ondersteuning, activiteiten, netwerkvorming) onder meer op het gebied van: ○ Schulden/financiën ○ Wonen/voorkomen van dak- en thuisloosheid ○ Mantelzorg/bestrijding eenzaamheid ○ Verslaving/psychosociale problematiek. ○ Werk en vrijwilligerswerk ○ Dagbesteding ○ Onderwijs Inwoners kunnen hiervoor zoveel mogelijk in hun directe omgeving terecht. Er wordt ingezet op datgene waarvan wij weten dat werkt: versterken van het gewone leven, bieden van laagdrempelige, integrale ondersteuning op alle leefgebieden en bieden van passende interventies op wijk- en buurniveau. • Inzet van sociaal makelaars voor vitale netwerken in de wijken (welzijn, informele hulp, burgerinitiatieven etc.). De sociaal makelaar werkt outreachend en preventief, ondersteunt en initieert collectieve voorzieningen en organiseert informele netwerken om zo te komen tot een meer integrale wijkaanpak in het sociaal domein. • Inzet van een onafhankelijke cliëntondersteuner die meedenkt als een plaatsvervangende 'buurvrouw/ buurman' als het sociaal netwerk niet groot genoeg is.
Dit zijn onze partners	Sociaal Team Gouda, Centrum Jeugd en Gezin, Kwadraad. Palet Welzijn, Present Gouda, Burennetwerk Hip Helpt, Netwerk Samen voor Goud, De Klup, Kwintes (Bruisnest), Brede School. VVE coördinatiepunt, Taalhuis, Informatiepunt Digitale Overheid (IDO)
Versterking in 2024 - 2025	Verbeteren van mogelijkheden voor laagdrempelige ondersteuningsvormen en algemene voorzieningen (zonder indicatie). Dit doen we door: 1. Het verder uitbouwen van de onafhankelijke cliëntondersteuning en het vergroten van de zichtbaarheid ervan. 2. Versterken van aandacht voor ouderen. 3. Samen met alle partners in het voorliggende veld te onderzoeken welke laagdrempelige ondersteuningsvormen en algemene voorzieningen (door)ontwikkeld kunnen worden. Hierbij is extra aandacht voor de (mentale) gezondheid, veiligheid en welzijn van jongeren en ouderen. 4. Onderzoek naar mantelzorgondersteuning en respijtzorg. Welke behoeften zijn er en zijn de voorzieningen die wij hebben toereikend. 5. Opstellen vrijwilligerswerkbeleid met aandacht voor een stevig functionerend vrijwilligersinformatiepunt (VIP).

c. Mentale gezondheid jongeren	
Doel	Betere mentale gezondheid van jongeren
Dit doen we al	Ondersteunen van aanbod ter verbetering van de mentale gezondheid van jongeren: • Beweegactiviteiten algemeen en doelgroepen, REAKT, Fit&Happy, Letsmove by sports, Buurtsport)

	• Culturele activiteiten algemeen en doelgroepen (Express Yourself, Theaterworkshop weerbaarheid, wijktoneelclubs) • Weerbaarheid- en sociale vaardigheidlessen (Gezonde School, TOM training, emotieregulatie) • Ondersteuning bij armoede (Rotterdampas, tegoedbonnen sport, cultuur, huiswerkbegeleiding, tegemoetkoming schoolkosten, leergeld) • Schuldhulpverlening jongerenperspectieffonds • 15% Groennorm bij renovatie en nieuwbouw, groene speelplekken • Inzet ervaringsdeskundigen bij aanvragen gespecialiseerde jeugdhulp, ervaringscafé's
Dit zijn onze partners	Expex, Kernkracht, Samen voor Goud, Gro-Up, Goudse Schouwburg, Sociaal Team, GGD, MindUS, Bruisnest, Kwintes, CJG, Schouwburg Gouda, Brede School, Garenspeerij, Jeugdtheaterhuis
Versterking in 2024 - 2025	Opdoen en delen van voorbeelden en ervaringen over de aanpak van mentale problemen van jongeren via het leernetwerk "Leading Locals van Mind Us". Gouda is koplopergemeente. Het realiseren van de QRfitroute, een beweegroute in de buitenlucht met financiële steun uit middelen van het GALA.

d. Preventie bij echtscheidingen	
Doel	Passende (integrale) hulp- en dienstverlening bij (complexe) scheidingen, zodat kinderen hieraan zo min mogelijk negatieve gevolgen ondervinden en de veiligheid van kinderen zo goed mogelijk geborgd blijft in een gezin.
Dit doen we al	• Preventieve collectieve hulpverlening (basishulp Sociaal Team, KIES training, scheidingsplein, oudertrainingen Villa Pinedo, buddy Villa Pinedo, Houd me vast). • Het scheidingsplein wordt daarnaast ingezet als informatieplatform om ouders te wijzen op diverse hulpverleners waar zij hulp kunnen vragen (o.a. juridisch, financieel). • Meer gespecialiseerde hulpverlening (BOR, SCHIP aanpak, samenwerkend ouderschap, kinderen uit de knel, aandacht bij scheiden in overleg, aandacht bij complexe scheidingen). • Maatwerkaanbod bij scheidingen die al complex zijn (parallel solo ouderschap, take a break).
Dit zijn onze partners	Sociaal team, CJG, Enver, Ad Astra (Youp), Humanitas, Gemiva
Versterking in 2024 - 2025	We werken aan een voorstel voor een pilot hoe bij (dreigende) complexe scheidingen het zorgdomein en het juridisch domein verbonden kunnen worden. Zo kan er tijdig passende hulp ingezet worden en houden ouders het kind-perspectief zo veel mogelijk voor ogen bij een scheiding. Hiermee voorkomen we een situatie die escaleert en waarbij de veiligheid van de kinderen uit het oog raakt.

e. Communitybuilding: Buurt aan Zet	
Doel	De kansengelijkheid verbeteren en het eigenaarschap van de bewoners van de buurt Oud Achterwillens vergroten zodat de

	leefsituatie van bewoners in brede zin (ruimtelijk, sociaal en veiligheid/leefbaarheid) verbetert.
Dit doen we al	• Netwerkpartners en de medewerkers van de gemeentelijke organisatie worden getraind in de ABCD-methode. Dit is een bewezen effectieve, sociale interventie. Vertrekpunt is alles wat er al in een buurt aanwezig is aan talenten en vaardigheden. Community building verbindt mensen en middelen. In alles wat we doen is er oog voor de bewoners (hun talenten en hun kwetsbaarheden). • De programmamanager is regelmatig in de buurt op locatie aanwezig/werkzaam om op een laagdrempelige wijze in contact te komen met bewoners, vrijwilligers en netwerkpartners. • Maandelijks is er op twee plekken in de buurt een spreekuur voor bewoners waar de wijkagent, de woonconsulent en een vertegenwoordiging vanuit de gemeente aanwezig zijn. • Voor de monitoring de impact van Buurt aan Zet wordt samengewerkt met het SPRING-consortium. Een onderzoeker is actief betrokken bij het programma voor het monitoren van de voortgang en effectiviteit, maar ook om mee te denken op interventies.
Dit zijn onze partners	Bewoners Achterwillens, Woningcorporaties Mozaïek Wonen, Woon Partners, wijkagent, handhavers, Sport Gouda, netwerk Achterwillens, vrijwilligersgroepen, Intern en domein overstijgend: RO, MBL, V&W
Versterking in 2024 - 2025	• De uitvoering van het programma vindt plaats in drie pijlers: de buurt, de netwerkpartners en de interne organisatie. Het programma is voor het aanbrengen van structuur onderverdeeld in deze pijlers, maar er is in de praktijk veel samenhang en verbinding tussen de pijlers. Aan de raad is in het raadsmemo van oktober 2023 toegezegd dat er medio 2024 een uitvoerings- en communicatieplan met de raad wordt besproken. In dit uitvoeringsprogramma wordt nader uitgewerkt welke activiteiten er per pijler zijn en worden ondernomen.

Bijlage 2 - Overzicht partners sociale basis Gouda (december 2021)

WMO

Domein	Voorliggende voorziening
Financiën (beheren en omgaan geld, overzicht administratie, contact met instanties)	Humanitas
	Thuisadministratie
	Papierwinkel
	Schuldhulpmaatje ('t Swanenburghshofje)
	Schuldhulpverlening (Kernkracht)
	Kwintes
	Fivoor
Taal cursussen	Over Rood
	Humanitas Taalmaatjes
	Leeskring voor laaggeletterden
	NL Educatie
	Stichting Taalontmoeting
	Bibliotheek / Taalhuis
	Sagenn
Werk en opleiding	Stichting Taalkoppels
	Digisterker, Werken met e-overheid
	Jobhulpmaatje (Swanenburghshofje)
	JobOn
	Klik & Tik
	Leerwerkloket
	Online groepstraining competenties & CV
	Prago
	Vrijwilligers Informatiepunt (VIP) Gouda
	Werkcoach van de gemeente
Huisvesting (hebben, regelen en onderhouden woning)	Huisvesting met begeleiding (Swanenburghshofje)
	Stichting Bizon
	Stichting Present
	Straatadvocaat volwassenen (Kernkracht)
Geestelijke gezondheid (omgaan met verlies en emoties, kunnen regelen van medische zaken)	Boek en Troost
	Digivitaler
	ExpEx
	Herstelhuis (Kernkracht)
	Krachtgroep (Kernkracht)
	OBO: Ouder- en Baby Ondersteuning
	Praktijk ondersteuner-GGZ
	Project Crisiskaart (Kernkracht)
Middelengebruik (onderkennen verslaving en weerstaan middelen)	Anonieme Alcoholisten
	Cocaïne Anonymous
	Narcotics Anonymous
ADL (persoonlijke hygiëne, dag/nachtstructuur, gezonde maaltijden, schoonhouden woning)	Wijkeethuis SamSam
	Buurtpunt Zoutman
	Buurtservicecentrum De Walvis (Kwadraad)
	Buurtservicecentrum van Noord (Kwadraad)
	Domino inloophuis
	Huiskamer van de wijk Prinsenhof
	Huiskamer van de wijk Bernhardhof

	Het Bruisnest
	Apetito
	Stichting Thuisgekookt
	Voedselbank
	MEEplus
	Non-Food Bank
	REAKT: Inloop plus
Sociaal netwerk (creëren en onderhouden sociaal netwerk)	Automaatje
	Alzheimer Café
	Auticafé Zuidplas
	Burennetwerk (HipHelpt)
	Dierenbuddy
	Maatjesproject (Kernkracht)
	Samen voor Goud
	Vier het leven
	Ypsilon
Maatschappelijke participatie (deelnemen aan werk of vrijwilligerswerk, deelnemen aan vrijetijdsactiviteiten)	Buurthuis de Kade
	Meeting point 't Govertje
	Buurtpunt Zoutman
	Buurtservicecentrum Nelson Mandela Centrum
	Buurtservicecentrum De Walvis
	Buurtservicecentrum: Van Noord
	De Speelwinkel
	Huiskamer: Bernhardhof
	Huiskamer: Prinsenhof
	Huiskamer Leger des Heils
	Inloopcentrum: SamSam
	Inloophuis Domino
	Inloophuis: De Klup
	Inloophuis: Het Bruisnest
	DOENYA Vrouwen Gouda
	Gouda Bruist
	Maatjesproject Kerk & Vluchteling
	REAKT
	Sportmakelaar
	Sportpunt Gouda
Justitie (houden aan regels en uitvoeren reclasseringsprogramma)	Reclassering Nederland

Jeugd

Domein	Voorliggende voorziening
School/Opleiding	Aanvragen fiets
	Goudse Weekendschool
	Huiswerkbegeleiding (BS Gouda)
	Kinderfonds (onderdeel van Brede school)
	Leerwerkloket
	Mini mentorproject (onderdeel van Brede school)
	Prisma 8/9
	Doorstroompunt (RMC)
	Samen Leren voor ouders (Stichting Aanzet)

	School's cool / Brede school mentorproject school's cool
	Sterker naar de brugklas (voorheen mei-academie)
	Steunpunt OOG
	Vergoeding laptop/tablet (Kindpakket gemeente)
	Vergoeding schoolkosten
Opvoeden en Opgroeien	Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)
	Cursussen en trainingen van Kwadraad
	Gratis ID kaart
	Krijg de kleertjes
	Peuteropvang (gratis) (uit Kindpakket gemeente)
	Rotterdampas
	Spel aan huis
	Steunouders
	Voorleesexpress
Vrije tijd	Buurtwerk jongerenwerk
	Cool2BFit
	Rotterdampas
	Speelcafe Gouda
	Sportcampus
	SportpuntGouda
	Techniekclub
Specifieke doelgroep	2BCool Palet Welzijn
	Brijder
	Brusjescursus
	Buddies
	ExpEx jongeren
	Humanitas BOR (BOR= begeleide omgangsregeling)
	Humanitas Homerun
	Stichting Safewings
	Straatadvocaat jongeren (Kernkracht)